

Förbandsbesöksrapport Gotlands regemente P 18

7 november 2023

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som gavs vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Innehållet i rapporten har kommunicerats med berört förband, som har lämnat synpunkter på dess innehåll. Den utgör också en dialog med besökt förband, som får möjlighet att åtgärda fel och brister som följs upp under ett andra besök. Därefter kommer rapporten att delges berörd LMA via Pliktrådet, samt relevanta funktioner inom Försvarsmakten. Rapporten publiceras även på www.pliktradet.se samt delges media, riksdagen och Regeringskansliet. Rapporten reflekterar Pliktrådets syn på verksamheten.

Rapporten ligger till grund för den slutrapport som Pliktrådet författar under kvartal två.

Pliktrådets besökare:

Isak Andersson

Alice Nilsson

Information om förbandet

Förbandet är beläget i nära anslutning till Tofta skjutfält på Gotland. Förbandet återetablerades på Tofta 2018. På förbandet utbildar man i år cirka 80 värnpliktiga. De värnpliktiga utbildas antingen på en stridsfordonspluton, stridsvagnspluton eller funktionspluton. Funktionsplutonen består bland annat av sjukvårds- och ledningsfunktioner. Förbandet ska växa mycket kommande år och det är mycket som är under nybyggnation vid förbandet, det byggs bland annat nya kaserner samt lokaler till försvarshälsan.

Sammanfattning av rapporten

Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket som har kommunicerats till P 18 rapporten kommer vi främst behandla punkterna nedan. Det är punkter som Pliktrådet önskar förbandet fortsätter med samt tar itu med:

- Pliktrådet uppfattade under besöket att det går en 70-väg rakt igenom förbandet.
- Problematiskt beteende och språkbruk hos enstaka befäl.
- Pliktrådet uppfattade under besöket att medinflytandesystemet fungerar bra vid förbandet.
- Pliktrådet uppfattade under besöket att de värnpliktiga som ska genomföra CBU eller motsvarande vid annan ort inte tagit del av den informationen i tid.

Punkterna kommer att följas upp under andra besöker

Arbetsmiljö & säkerhet

Mellan de värnpliktigas boende och övriga delar av regementet går det en 70-väg. De värnpliktiga och befälen vid förbandet upplever detta som en stor säkerhetsrisk. Förbandet har tagit fram rutiner för övergången, men de värnpliktiga upplever varken att det är säkrare, eller att folk följer de rutiner som tagits fram. De värnpliktiga önskar att de hade placerats ut ett övergångsställe eller liknande så att övergången kan göras på ett säkert och effektivt sätt. Förbandet delgav under besöket Pliktrådet att de driver frågan mot Trafikverket. Pliktrådet uppmanar förbandet att fortsätta med detta.

På P 18 så hade det satts upp en lapp med skyddsassistenternas namn på väggen inne i kasernen. På samma sätt som man ofta gör med skyddsombud på civila arbetsplatser. Pliktrådet anser att detta är föredömligt och kommer att uppmana andra förband att göra likadant.

Skyddsassistenterna på P 18 fick utbildning i sin roll som förtroendevald i god tid. Däremot önskar skyddsassistenterna att få en mer fördjupad förståelse för sin roll. Detta genom att exempelvis öva på tillbudsrapportering och öva med casearbeten.

Försvarshälsan

På försvarshälsan arbetar sju anställda som består av en chef, psykologer, sjuksköterska, fysioterapeut, läkare och sekreterare. Pliktrådet uppfattade under besöket att försvarshälsan och förbandet har ett gott samarbete. En förutsättning för att värnpliktiga ska få så bra stöd som möjligt.

En av plutonerna på förbandet upplevde att rutinerna vid sjukmönstring inte tidigare fungerat optimalt, detta då befäl inte finns på plats vid kasern när de ska sjukmönstra. Vanligtvis lämnar den värnpliktiga lappen till ett befäl som sedan skriver på sjukmönstringslappen och skickar iväg den värnpliktiga till försvarshälsan. Istället fick plutonbefälselever-elever skriva på sjukmönstringslapparna. Däremot uppfattade Plikträdet under besöket att de värnpliktiga tyckte att detta numera fungerade bra.

Fysisk belastning

De värnpliktiga på förbandet berättade för Plikträdet att de inte upplever att förbandet följer någon belastningstrappa. Plutonbefälseleverna upplevde att de hade gått cirka en och en halv timme med full packning inför baskerprovet, för att sedan gå cirka tre mil med full packning under baskerprovet. Plikträdet uppfattade under besöket att de värnpliktiga ansåg att det använts en dålig belastningstrappa inför baskerprovet. Försvarshälsan delgav däremot Plikträdet om att de inte sett något skadeutfall som konsekvens av en avsaknad belastningstrappa.

Plikträdet uppmanar förbandet att säkerställa att en belastningstrappa följs vid nästa inryck. Det är möjligt att det gjorde i år, men det uppfattade inte de värnpliktiga. Genom att utse en fys- ansvarig per pluton kan förbandet säkerställa att en belastningstrappa följs och att de värnpliktiga känner sig trygga med den.

Förbandet har efter besöket kommunicerat att en fysplan följdes under båda intrycken. Plikträdet ser positivt på detta men vill fortsatt uppmana förbandet att kommunicera detta till de värnpliktiga som genomför fysplanen.

Psykisk hälsa

De värnpliktiga på förbandet har tillgång till värnpliktskonsulent, psykolog samt en fältpräst. Plikträdet uppfattar att de värnpliktiga på förbandet har möjlighet till den hjälp som behövs.

Attityder & jargong

Förbandet berättade under Plikträdet besök att man på förbandet jobbar mycket med värdegrunden och att det svåraste är att få de värnpliktiga att följa värdegrunden efter ett antal år i skolans värld. Detta eftersom attityderna och jargongen som används i skolan uppfattas vara betydligt mycket värre och grövre än de som används i Försvarsmakten.

Plikträdet tog under besöket del av att de värnpliktiga inte upplever att det är fallet. De värnpliktiga berättade för plikträdet om enstaka befäl som skämtar om ett antal diskrimineringsgrunder. De värnpliktiga delgav plikträdet att dessa befäl skämtat om bland annat olika funktionsvariationer och etniciteter. Plikträdet ser mycket problematiskt på detta. Förbandet har efter besöket delgivit Plikträdet att händelserna har hanterats genom samtal med berört befäl.

Trots den mycket problematiska jargongen upplever de värnpliktiga att befälen generellt sett behandlar dem värnpliktiga bra och i vissa fall behandlar dem mer som kollegor än underställda. Detta är något de värnpliktiga uppskattar.

Pliktrådet delgav under besöket Pliktrådets synpunkter och förbandet berättade att det kommer att det fortsatt kommer att arbetas med värdegrundsarbetet.

Avbruten utbildning

Pliktrådet uppfattade under besöket att det är tre värnpliktiga som har avbrutit utbildningen. Två värnpliktiga har avbrutet sin utbildning på grund av medicinska skäl och ett ytterligare avbrott som berörs av andra skäl.

Boendemiljö & vistelseutrymmen

Pliktrådet uppfattade under besöket att boendesituationen på Gotlands regemente är mycket unik. Gotlands regemente har köpt en närliggande gård och de värnpliktiga bor två och två i rum som liknar hotellrum. Rummen har egen toalett och dusch. De värnpliktiga uppskattar möjligheten att "låsa in sig på rummet" och möjligheten till personlig integritet.

Materiel & personlig utrustning

Pliktrådet uppfattade under besöket att förbandet har ett gott materiellt läge. Alla värnpliktiga hade fått ut regnställ.

En av plutonerna har fått ut pannlampor som kan nyttjas vid deras vagnstjänst, den andra plutonen vars huvudsyssla är vagnstjänst hade däremot inte fått ut pannlampor. De värnpliktiga upplever att detta är både orättvist och en säkerhetsrisk. Pliktrådet uppmanar förbandet att säkerställa att de värnpliktiga får ut den materiell som krävs för att kunna bedriva tjänsten på ett säkert sätt.

Medinflytande

De värnpliktiga vid förbandet delgav under besöket Pliktrådet om att medinflytandesystemet fungerar bra vid förbandet. Man har plutonens timme och andra nämnder efter de styrningar som finns i förordningar, föreskrifter och reglementen. Pliktrådet uppfattar också att de värnpliktiga känner sig trygga i att lyfta saker på plutonens timme samt att de ofta får gehör för det som lyfts.

De förtroendevalda vid förbandet berättade om att de ser ett behov av förträffar inför kompani- eller förbandsnämnd. De förtroendevalda har tidigare försökt att lösa det själva men utan större framgång. Pliktrådet uppmanar förbandet att stötta de värnpliktiga i planeringen av en sådan förträff.

Meningsfull utbildning

Under besöket uppfattade Pliktrådet inte något anseendeväckande angående denna rubrik.

Information & mönstring

De värnpliktiga vid förbandet delgav Pliktrådet om att de inför inryck haft en informationsträff. Informationsträffen ska ha varit mycket uppskattad av de värnpliktiga.

Pliktrådet uppfattade under besöket att värnpliktiga som genomför utbildning på central befattningsutbildning (CBU) eller motsvarande hade inte fått ta del av att de ska genomföra utbildning på annan ort vid mönstring. Detta är något Pliktrådet ser problematiskt på. Att inte veta att man ska genomföra utbildning på annan ort inför inryck kan bli en stor personlig omställning.

Dessutom är Pliktrådets uppfattning att förband inte utan individens skriftliga samtycke får utbilda en värnpliktig på annan ort i mer än 4 veckor, om inte den informationen delgivits den värnpliktige i ett myndighetsbeslut inför inryck.

Pliktrådet uppmanar förbandet att säkerställa att information om CBU:er finns med i befattningsbeskrivningen som skickas till Plikt- och Prövningsverket inför kommande inryck.

Förbandet har efter besöket delgivit Pliktrådet att det informeras om CBU:er vid informationsträffen och i välkomstbrevet. Pliktrådet anser att det hade varit optimalt om denna information kom redan vid mönstring, men att det är fördömligt att förbandet gör det dem kan för att säkerställa att den värnpliktiga får information om CBU:er inför inryck.

Meningsfull fritid

Förbandet ligger cirka 16 minuter ifrån närmsta stad och det saknas soldathem i nära anslutning till förbandet vilket inte ger de värnpliktiga goda förutsättningar för en meningsfull fritid.

De värnpliktiga vid förbandet får däremot tillgång till två minibussar per pluton, dessa får de värnpliktiga nyttja efter tjänsten för att bland annat kunna ta sig in till Visby, åka och träna samt se kulturella sevärdheter på ön. De värnpliktiga har fått en stående körorder som möjliggör detta. Pliktrådet uppmanar förbandet att fortsätta med detta för att säkerställa att de värnpliktiga kan ha en meningsfull fritid.

Resor

Pliktrådet uppfattade under samtal med de förtroendevalda vid förbandet att de värnpliktiga som kommer från Gotland är nöjda med sina resor. Pliktrådet uppfattade däremot att de värnpliktiga som reser till och från ön inte är nöjda med sina resor. De upplever att båten tar tid och ofta har dåliga avgångar.

Vid ett annat förband med begränsad kollektivtrafik, K4, har man valt att använda kronflyg, ett flygplan som hyrs av Forsvarsmakten för att de värnpliktiga ska få en meningsfull fritid. De värnpliktiga berättade att de får 36 timmar i hemmet men att det ofta blir en påfrestande resa ändå. Pliktrådet uppmanar förbandet att införa en liknande lösning mellan Gotland och Stockholm för att säkerställa att de värnpliktiga får en smidigare hemresa.

En alternativ lösning till kronflyg skulle kunna vara att gå ifrån femdagarsveckor med två dagar ledigt och istället börja nyttja tiodagarsveckor med fyra dagar ledigt.

Många av de värnpliktiga som inte bor på Gotland ska ha fått ett årskort på Stockholms länstrafik. Däremot gick kortet ut för de värnpliktiga som inte har aktiverat det i tid. De värnpliktiga berättade under besöket att de inte visste något om en tidsgräns. De värnpliktiga som missade att aktivera

kortet får inte något nytt från förbundet. Plikträdet uppmanar förbundet att säkerställa att alla som behöver har ett SL-kort så att de inte betalar för sina resor. Samt att säkerställa att den informationen tydligt kommuniceras vid nästa inryck.

Förbundet har efter besöket delgivit Plikträdet att det vid inryck informerades om detta under inrycksveckan och att de värnpliktiga som inte aktiverade sitt SL-kort i tid får enkelbiljetter vid hem- och återresa och att ingen värnpliktig behöver betala privat för sina hemresor.

Soldathem

Soldathemmet är inte beläget i nära anslutning till förbundet. Plikträdet uppfattar däremot att Soldathemmet anstränger sig för att de värnpliktiga ska ha tillgång till en varuautomat där det går att köpa snacks samt sällskapspel av olika sort. Plikträdet uppfattar att detta är uppskattat av de värnpliktiga.

Övrigt

Befäl på olika nivåer på förbundet berättade om en stor administrativ börda. Plikträdet uppfattar att den finns en rädsla för att anställda befäl inte kommer att orka jobba kvar. Plikträdet har inga anmärkningar på förbundets arbetsätt men eventuell framtida befälsbrist kommer onekligen att resultera i en sämre värnpliktsutbildning.

Avslutning

Avslutningsvis vill Plikträdet tacka förbundet för ett väl genomfört besök. Plikträdet vill tacka de förtroendevalda, LMA Jonas Palmgren samt förbandsledningen för goda diskussioner och samtal. Plikträdet hoppas att vi genom denna rapport har förmedlat våra erfarenheter från besöket på ett granskande, men konstruktivt sätt.

Isak Andersson
Ledamot, förbandsansvarig P 18

070-848 59 79
isak.andersson@pliktradet.se